

Tarkastuskertomus 12/2023 Valtion pitkäkestoiset palveluhankinnat

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- sisäministeriö (7.8.2023)
- valtiovarainministeriö (9.8.2023)
- liikenne- ja viestintäministeriö (8.8.2023)
- Maahanmuuttovirasto (8.8.2023)
- Poliisihallitus (8.8.2023)
- ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) (4.8.2023)
- Varsinais-Suomen ELY-keskus (7.7.2023)
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus (Valtori) (10.8.2023)
- Väylävirasto (8.8.2023).

Lausuntoa pyydettiin myös työ- ja elinkeinoministeriöltä, joka ei antanut lausuntoa.

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Lausunnoissa ei esitetty muutoksia kertomusluonnoksessa esitettyihin johtopäätöksiin eikä luonnoksessa havaittu olennaisia asia- tai tulkintavirheitä. Kertomusluonnoksessa esitettyjä suosituksia pidettiin oikeansuuntaisena, joskin Väylävirasto ja Poliisihallitus esittivät suosituksiin eräitä varauksia. Lausuntojen perusteella tarkastuskertomuksen havaintolukuihin lisättiin eräitä Maahanmuuttoviraston, Väyläviraston ja Poliisihallituksen esittämiä huomioita, jotka täydensivät tai täsmensivät kertomuksessa esitettyä. Lisäksi yhden suosituksen kohdentumista muutettiin.

Tarkastetuista hankintayksiköistä Maahanmuuttovirasto toi lausunnossaan esiin, että tarkastuksen kohteena olleet pitkäkestoiset hankinnat ja niissä havaitut puutteet ulottuvat varsin pitkälle historiaan, ja että virasto on tunnistanut hankintamenettelyihin liittyvät haasteet ja ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin jo ennen tarkastuksen toteuttamista. KEHA-keskus puolestaan toteaa, että esitetyt suositukset ovat kannatettavia ja toteuttamiskelpoisia ja keskus on jo lähtenyt huomioimaan niitä toiminnassaan.

Väyläviraston mukaan kertomuksessa on kiinnitetty huomioita oikeisiin asioihin ja tehty tarpeellisia havaintoja. Lausunnossaan Väylävirasto kiinnitti kuitenkin huomioita kahteen suositukseen, jotka koskivat indeksiehtojen käytön ohjeistusta sekä hankintayksiköiden mahdollisuutta vaikuttaa saatavien tarjousten lukumäärään.

Myös Poliisihallitus toi lausunnossaan esiin, että esitetty näkemys hinnanmuutosehtojen ja indeksiehtojen oikean käytön merkityksestä julkisissa hankinnoissa on oikea, mutta liian tiukat sopimusehdot voivat vaikuttaa kielteisesti tarjousten määrään ja tarjoushintaan. Poliisihallitus tuo esiin myös toimintaympäristökijöitä, jotka väistämättä vaikuttavat kilpailun määrää heikentävästi.

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus totesivat, että niillä ei ole kertomusluonnokseen lausuttavaa.

Ohjaavista ministeriöistä lausunnon antoivat sisäministeriö ja valtiovarainministeriö. Liikenne- ja viestintäministeriö puolestaan ilmoitti, että sillä ei ole lausuttavaa asiassa.

Valtiovarainministeriö käsitteli lausunnossaan Valtoria koskevia suosituksia. Ministeriön mukaan se on jo pyytänyt vuoden 2022 tilinpäätöskannanotossaan Valtoria ryhtymään toimenpiteisiin hankintojen ja hankintasopimusten seurantamenettelyiden kehittämiseksi Valtorin sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumassa esitetyn mukaisesti. Ministeriö totesi puoltavansa esitettyä suositusta siirtyneiden sopimusten hankinta-asiakirjojen arkistoinnista ja siitä, että hankintayksiköiden on suositeltavaa kiinnittää huomiota hankintojen johtamiseen strategisena toimintona, jossa tavoitteena on saada aikaan riittävästi kilpailua ja hyviä tarjouksia.

Sisäministeriö pitää VTV:n tarkastuskertomusluonnoksessa esitettyjä suosituksia varsin perusteltuina. Ministeriön mukaan se tulee kiinnittämään Maahanmuuttoviraston ohjauksessaan erityistä huomiota hankintamenettelyjen lain- ja asianmukaisuuden varmistamiseen. Ministeriön mukaan se ottaa esitettyjä havaintoja esille myös sisäministeriön hallinnonalan eri aihe-alueiden verkostoissa ja voi käsitellä esitettyjä ongelmakohtia sisäasiainhallinnon hankintaohjeen päivityksessä syksyllä 2023.

Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Lausuntojen lisäksi tarkastuskertomusluonnoksesta saatiin teknisluonteisia täsmennys- tai korjausehdotuksia sisäministeriöltä, Väylävirastolta ja Maahanmuuttovirastolta. Korjaus- ja täsmennysehdotukset on otettu tekstimuutoksina huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa. Ehdotuksissa oli kyse pienistä lisäyksistä, täsmennyksistä tai kirjoitusvirheen tyyppisiä korjauksista.

Lisätietoja: Tarkastuspäällikkö Lassi Perkinen, p. 040 735 2243.